

Dysleksi/ordblindhed

Hvad er ordblindhed?

Hvis det skal siges ultrakort: Ordblindhed skyldes en medfødt vanskelighed med at være opmærksom på og bearbejde lydene i sproget. Dette giver først og fremmest udslag i, at man har vanskeligt ved det helt basale i læsningen, nemlig at få sat lyd og bogstav rigtigt sammen. Fx kan et ordblindt barn læse 'pirater' for 'papirer' eller 'øre' for 'øje'. Typisk har barnet også svært ved at lytte sig frem til, hvilke lyde ord består af – også lydrette ord, hvor man normalt godt kan høre lydene. Fx kan et ordblindt barn mene, at 'kvik' må staves 'k-i-v-e', eller at 'sky' må staves 's-y-v'.

På den måde lyder det jo umiddelbart meget enkelt at finde ud af, om et barn er ordblindt. Men det er det så ikke altid alligevel! For barnets andre kompetencer kan i mange tilfælde gå ind og kompensere for vanskelighederne,

så det ser ud, som om barnet er en bedre læser end tilfældet er. Det er derfor, det er vigtigt med en grundig udredning, når man skal afgøre, om et barns læse-stavevanskeligheder skyldes ordblindhed.

Du kan læse meget mere på:

<http://socialstyrelsen.dk/handicap/ordblindhed>

Hvordan reagerer det ordblinde barn på sine vanskeligheder?

Det er faktisk noget af et chok for disse børn, som glade og forventningsfulde begynder i 1. klasse, når det viser sig, at det her meget vigtige – læsning – er rigtig svært for dem at få fod på, mens kammeraterne ser ud til at lære det nærmest uden at anstrenge sig! Denne bitre erfaring reagerer barnet på på forskellige måder: Det kan se ud, som om børnene

bare ikke rigtig 'gider' alt det med bogstaver og derfor undgår alt, hvad der har med læsning at gøre. Nogle børn reagerer med at fjolle eller måske lave ballade for at 'komme væk' fra læsningen. Det kan også se ud, som om det handler om koncentrationsvanskeligheder, men ofte er det så kun læsning, de har svært ved at koncentrere sig om – fordi det er så svært. Der er også dem, som forsøger at imødekomme kravene fra skolen, selv om de dybest set ikke kan. Hjemme vil forældrene typisk læse læselektien op for dem, for at de kan komme igennem den, og så er det tit børnene formår at lære teksten udenad, så vanskelighederne nærmest ikke ses i skolen. Og det kan bl.a. på den baggrund ske, at læreren ikke umiddelbart opdager, at der er noget galt.

Hvad skal man gøre?

Derhjemme ser forældrene jo vanskelighederne, og de vil som regel kontakte dansklæreren med deres bekymring. Her kan de nogle gange få at vide, at 'det går da fint'. Nogle gange kan de endda få skudt i skoene, at de er for ambitiøse, eller at de er 'hønemødre'. Det kan derfor være en rigtig god ide for forældrene at have nogle helt konkrete eksempler på læse-stavevanskelighederne med hjemmefra, når de går til møde. Fx 'Da vi læste lektier forleden dag, var det helt umuligt for ham at læse ordene 'pip', 'ruse' og 'kopi'. Og i stavningen kom han til at stave 'ger' for 'glæder'. På den måde har læreren noget helt konkret at forholde sig til og måske gå videre med, hvis der skal indstilles til en udredning.

Hvis læreren ikke synes, det går fint, men derimod forklarer vanskelighederne med koncentrationsvanskeligheder eller med, at barnet bare er uinteressert – og på den baggrund ikke mener, det er relevant med en udredning - kan man som forælder med fuld ret vende problematikken om og påpege, at det lige så vel kan være, at det er læse-stavevanskelighederne, der giver koncentrationsvanskeligheder eller giver den manglende interesse, og at det derfor bør udredes nærmere, hvad der er årsag, og hvad der er virkning.

Det kan også være, forældrene får at vide, at man godt lige vil se tiden an. Det kan måske være i orden i 1. klasse, men ikke

i 2. klasse og derover. Man ved nu, at hvis barnet er begyndt at reagere på vanskelighederne, bør der under alle omstændigheder sættes ind med støtte.

Selvfølgelig og heldigvis sker det da ofte, at læreren tager forældrenes bekymring alvorligt, og skolen sætter en eller anden form for udredning i gang – det kan være PPR, eller det kan være en testlærer på skolen, som tager et større eller mindre antal test på barnet. Her skal forældrene bede om at få en konklusion af udredningen på skrift, og den bør være så udførlig som overhovedet muligt. Hvis udredningen viser, at der ganske rigtigt er læse-stavevanskeligheder, skal der også være en handleplan/nogle forslag til foranstaltninger. Dette gælder uanset om man er kommet frem til, at der er tale om ordblindhed eller andre læse-stavevanskeligheder.

"Det er ikke ordblindhed"

Nogle gange får forældrene efter testningen at vide, at det ikke er ordblindhed, men uden at få en forklaring på, hvordan man er nået frem til denne konklusion. Her er det en meget god idé at spørge nærmere ind til testresultaterne: Hvad er det helt konkret for resultater, der viser, at det ikke er ordblindhed? Og hvad forstår testlæreren eller skolepsykologen i øvrigt ved ordblindhed? Det er betydningsfuldt, at vedkommende henholder sig til en anerkendt definition af ordblindhed og ikke går ind for en af de florerende myter som fx "hvis man er ordblind, så kan man ikke læse eller skrive noget som helst". Når vi finder det nødvendigt at komme med et råd som det ovenstående er det ud fra talrige erfaringer med, at det desværre forekommer, at ordblinde børn bliver testet ikke-ordblinde.

"Ordblindhed findes jo ikke i virkeligheden"

Jo, det er sandt – denne holdning findes stadig nogle steder. Det er beskæmmende. Hvis man kommer ud for den, kan man – når man har genvundet talens brug - henvise til, at ordblindhed/dysleksi er en internationalt anerkendt funktionsnedsættelse, som indgår i WHO's (verdenssundhedsorganisationens) diagnosesystem. Man kan også nævne, at man på Undervisningsministeriets hjemmeside kan læse meget om ordblindhed, f.eks. en vejledning i ordblindeundervisning. SU-styrelsen bevilger støtte til studerende, der er diagnosticeret

ordblinde. Landets eneste 'læseprofessor', Carsten Elbro, som sidder på Københavns Universitet, skrev disputats om ordblindhed. Alt sammen fordi ordblindhed er et meget virkeligt, konkret og veldefineret fænomen!

En computer med støtteprogram er en uvurderlig hjælp for det ordblinde barn

It-rygsækken med et program, der kan oplæse al tekst på computeren, er et kompenserende hjælpemiddel. Den kan jo ikke lære barnet at læse og skrive, men oplæsningsfunktionen betyder, at barnet kan undgå at blive hægtet af, når der skal læses noget, som han eller hun ikke magter. Så hvis forældrene oplever, at barnet ofte har svært ved at være med i undervisningen pga. læsevanskelighederne, er dette et oplagt argument for at søge om en it-rygsæk. Hvis barnet har store stavevanskeligheder og måske vægrer sig ved at skulle skrive noget som helst, er det også et godt argument. Man kan komme langt med sin stavning og skrivning, når man har et støtteprogram til at læse det højt, man skriver, ligesom der kommer meget nyttige ordforslag frem under skrivningen. Nogle gange bliver man mødt med en henholdende besked om, at man ikke bevilger it-rygsæk for eksempelvis 5. klasse. Der er dog ingen pædagogisk begrundelse for at vente så længe, tværtimod. Jo længere tid man venter, jo flere nederlag får barnet, og det kan give psykiske mén. Nogle kommuner er holdt op med at operere med begrebet it-rygsæk. I stedet sørger de for, at eleven har en computer til rådighed på skolen, og at barnet har de samme programmer hjemme som på skolen. Det kan være en fornuftig alternativ løsning, vel at mærke hvis barnet har adgang til sin egen computer hjemme. Men det er ikke alle børn, der har det, og i så tilfælde hviler ansvaret på kommunen.

Hvis du har en oplevelse af, at der ikke bliver taget hånd om dit barns læse-skrivevanskeligheder – hvad enten det er ordblindhed eller ej – kan du søge rådgivning her:

Ordblindeforeningen
www.ordblindeforeningen.dk, tlf. 3675 1088

*Skrevet af Liselotte Kulpa og Sarah Fürst
fra [Nyt Mod \(2010\)](#)*